

acordades amb sa santíssima voluntat. Faci el Cel que, mereixent els aplaudiments dels vostres contemporanis, us assegureu també en les generacions futures el formós nom de pacificadors.

Quant a Nos, estretament unit en l'oració i en la penitència a totes les ànimes fidels que sospiren per la pau, implorem per vosaltres de l'Esperit Sant la llum i el bon consell.

BENET PAPA XV

Vaticà, 1 d'agost de 1917.

DE LA RESPOSTA DE WILSON

Al donar-se a la publicitat la resposta del president Wilson al Papa, els governs de la «Entente» cregueren del cas no deixar publicar el text íntegrament. Les llacunes que el missatge de Wilson oferia després d'aital mutilació, no s'han pogut omplir encara. De totes maneres algun paràgraf del mateix cal tenir present, com els següents:

«Els nortamericans consideren que la pau futura ha de basar-se sobre el dret dels pobles petits i grans, els quals han de disfrutar igualment de llibertat, d'absoluta seguretat, no podent ningú posar en dubte el dret que tenen a governar-se a sí mateixos. Cal també que a aquests pobles els sigui reconegut el dret de realitzar acords econòmics comuns. Ningú pensa negar aital dret al poble alemany». «Vetaquí la base primordial de tot projecte de pau, la qual ha de tenir per fonaments la fè profunda i ardent de tots els pobles interessats.»

»Amb tota la nostra energia ens hem oposat al desmembrament dels imperis i a la creació de Lligues econòmiques

egoistes, o amb exclusió de determinats pobles; pero hem refusat també, i d'una fàisó igualment categòrica, tota base de pau inconscient, car la pau duradera i forta que desigem ha de fundar-se, com ja s'ha dit, en la justícia, en la llealtat i en el respecte de tots als drets de l'humanitat.»

»Transigir avui amb el govern alemany mitjansant la pau, faria necessària la creació d'una combinació de nacions permanent i hostil contra el poble alemany, i obligaria a abandonar a Rússia a una mena de contrarevolució que no es faria esperar.»

PER LA PAU

Tota vida humana té una valor, però tots els homes no s'assemblen pas. No és pas un gran consol saber que si no-saltres hem perdut mil homes l'enemic n'ha perdut deu mil. Ningú no pot saber si entre aquests deu mil se n'hi trobava un qui hauria pogut ésser la glòria del seu país, el benefactor de la humanitat per a totes les edats futures; algú qui hauria pogut ésser un Shakespeare o Newton, un Kant o un Goethe, un Molière o un Pasteur, un Copèrnic, un Rubens, un Tolstoi. S'han trobat entre aquests centenars de mils, joves anglesos, alemanys, francesos, polonesos, russos, morts en els llurs vints anys. ¿Quina significació pot tenir la rectificació d'una frontera, l'anexió d'una província comparades amb la pèrdua d'una vida humana d'importància? El profit no és més que temporal; la pèrdua és irreparable. El beneficiat no és més que un Estat solitari, la perjudicada és la humanitat entera.

GEORGES BRANDES

Imprenta Aubert=Olot